

ZIEK. TUSSEN CHINA EN DE STATES.

Hoe ver kan je gaan? En hoe ver te ver kan je gaan? In de kunst stelt die vraag zich natuurlijk niet. In kunst is alles afstand. Kunst kan niet meer choqueren en beoogt dat ook niet meer. Je zou al iemand moeten ombrengen, en dan nog. Het was metaforisch, mijnheer de rechter.

Naarmate het 'echt' wordt verdwijnt veel kunst, dat weet elke kunstganger. De retrospectieve Paul McCarthy toont dit nogmaals ten overvloede, art is fake and so is society. Het inzicht in de werkzaamheid van hedendaagse kunst ontstaat bij het besef dat die kunst pas voorbij de letterlijkheid begint. Dit verklaart ook het commentaar van de Antwerpse cultuurschepen op de McCarthy-tentoonstelling in het Middelheim-museum deze zomer. De Gentse cultuurschepen bleek dat beginnersinzicht gelukkig wel te bezitten.

De ketchup-expo was een ongenadig en schrijnend portret van een stuk van de Amerikaanse samenleving: een stuk cultuur gevat in een ééndimensionaal beeld, opgebouwd vanuit de beeldvorming door de media en de bedrijfswereld, en vanuit een door de neocons en Christian Right gemanipuleerd en geïnfiltreerd bestuur.

Het resultaat is een cultuur van ja, letterlijkheid. Die letterlijkheid reduceert de werkelijkheid tot zijn gemediatiseerde en gepropageerde versie. Wie kan immers weerstaan aan het onbewuste maar onontkoombare bombardement van vereenvoudigde voorstellingen en visies, zoals het dagelijks wordt uitgevoerd in de media door de politiek en door de alomtegenwoordige advertising? Vereenvoudiging leidt tot het verlies van het vermogen des ondersheids, leert zelfs de attitude om te onderscheiden en te verifiëren af.

In zijn kunst spiegelt McCarthy deze kritiekloze consumptie van de door de media gepropageerde fake. Hij vergelijkt de V.S. met een gigantische varkensbatterij, een paradijselijke gevangenis. De beestjes slikken hun dagelijkse ads en soaps: met antibiotica vermengd eenheidsvoer dat niet meer met kritiek kan worden geïnfecteerd. Zalig doezelen ze in in hun zelfgenoegzame onwetendheid, niets dat hen uit

de verre buitenstalwereld verstoort. Zelfs hun dromen zijn geprogrammeerd. Wie alles instant krijgt aangeboden, van pizza's en burgers tot preachers op tv, hoeft geen imaginaire arbeid meer te doen.

De V.S. dobberen als een gigantisch stuurloos slagschip. De matrozen compenseren hun isolement met regressieve fantasmen, matrozenseks, infantiele seks als symptoom van een gesimplificeerd leven. Anaal dus, bruine worstjes en gekleurde sauzen, mosterd en choko. En ketchup voor de actie! Als de matrozen mariniers worden verkrachten ze in een eindeloos durende show de vrouwen en het land. Wat is het verschil tussen een piraat en een pionier? Reductie van de werkelijkheid leidt tot macht en het eigen gelijk wordt feestelijk gevierd in een orgie van perversie. Who cares? De V.S. verdedigen het ideaal van de vrijheid tegen de as van het kwaad.

Tussenspel. Op het videowerk *The Punishment* (Berlijn, 2005) van Kristofer Paetau is te zien hoe hij als een beminnelijk glimlachende jonge leraar les geeft aan een groep kinderen. Hij toont ze een ingelijste foto van een meneer die eigenlijk wel heel slecht en heel stout is. Wat doen we met die meneer? Enthousiast steken en krabben de kinderen de foto de ogen uit. Die stoute meneer heet George Bush.

In de gevangenis van hun gereduceerde werkelijkheid, zitten George Bush en Osama Bin Laden samen opgesloten. Dat toont MacCarthy door ze als een stel onbeholpen autodestructieve klungels in het gezelschap van de Queen Mom onder te brengen in Bunker Basement, een fake houten bankkluis op de eerst verdieping van het S.M.A.K.

Het HISK ligt op de top van een boog, gespannen tussen het S.M.A.K. en de Bijloke-site. De HISK-academie drilt rekruten die al een training hebben gehad en leidt ze op tot officieren en luitenanten voor de nieuwste voorhoede.

Kristofer Paetau (°1972, Borga, Finland) en Ondrej Brody (°1980, Praag) leerden elkaar op de HISK-academie nog beter kennen en ontwikkelden zo gezamenlijke acties. Voor ze in het HISK arriveerden hadden ze overigens hun sporen met guerrillatechnieken al verdiend. Berucht was de video

van een shit-actie *Untitled*, National Gallery (Praag, 2004) van Brody en enkele getrouwen in het Praags Museum. Geladen met volle darmen penetreerden ze het museum, stroopten in de zaal met Tsjechische kunst van de jaren zestig de broeken van hun billen en gingen over tot een snelle collectieve shit-raid onder het oog van de aanwezige schilderijen. De dampende drollen waren niet fake.

Een variant speelde zich af op de kunstbeurs Art Forum 2005 in Berlijn. Het betrof een solo-interventie van Paetau die zich plots tussen de kunst onwel begon te voelen. In brede golven viel de kots op het vasttapijt tussen de kunstwerken en het chique kooppubliek. Er scheen geen einde aan te komen en onder de bemoedigende blik van een galerijhouder die een stoel kwam brengen en een paar papiertjes op de kots legde verontschuldigde Paetau zich met een flauwe glimlach. Hij kon het niet helpen.

In beide voorbeelden gaat het om the real thing, er is geen afstand, het gebeurt letterlijk. De voor de kunst noodzakelijke afstand wordt op het eerst gezicht uitgedaagd, en daarmee wordt de kunst zelf ook wat geteased, de regels zijn gewijzigd. Het kunstcircuit en het kunstpubliek zijn gevisieerd en hun symbolische formats worden bevroegd. Ook de kunst is immers een symbolisch, cultureel gegeven, een van regels en beoefenaars voorzien ritueel dat evenmin aan idealisering, manipulatie en machtsposities weet te ontsnappen.

En laat nu net die bevraging van de symbolische culturele orde één van de constanten van de moderne en actuele kunstbeoefening zijn. Dan is het logisch dat ook de kunst zichzelf in zijn symbolische en imaginaire structuren bevroegt. Zo liggen de werken van Paetau en Brody in het ondertussen traditionele Duchampiaanse verlengde van deze problematiek die ze vooral via de- en her-contextualisering realiseren.

Brody toonde recent op de laureatententoonstelling van het HISK in het MDD te Deurle de video *Dominik* (2007, genaamd naar het nog ongebooren kind) waarin een hoogzwangere vrouw en haar partner op controle gaan bij de gynaecoloog. De man (een door Brody & Paetau ook in *Le Déjeuner sur l'Herbe* (2006) opgevoerd Tsjechisch pornoacteur op leeftijd), reduceert de werkelijkheid van de

publieke context door bij de aanblik van de halfopen vagina van zijn vrouw automatisch te gaan masturberen en haar vervolgens gedurende het ganse verloop van het verdere onderzoek werktuiglijk te neuken. Op deze contextreductie wordt door niemand van de aanwezigen ingegaan, niemand slaat er acht op. Na het onderzoek kleedt het koppel zich weer aan en vertrekt.

Het bevragen van de symbolische orde focust hier op de bevraging van de culturele lading van de betekenaar: in dit geval het bezoek aan de gynaecoloog. In de context van onze westerse samenleving schrijft de cultuur voor dat de partner rustig op de achtergrond blijft tijdens het onderzoek. Door de lading van de betekenaar te veranderen be vraagt Brody de vanzelfsprekendheid van die conventie, en daarmee van elke culturele conventie. Dit maakt het statuut van de betekenaar relatief: want leeg en inzetbaar in een verscheidenheid van contexten. In sommige Moslim-culturen bvb. zou een vrouwelijke gynaecoloog worden geëist.

Voor het KIOSK-werk op de Bijlokesite werden Brody & Paetau uitgenodigd om deel te nemen aan het project “Ziek. Tussen lichaam en geest.”, een samenwerkingsverband tussen twee hospitaalsites: de site van het Museum Dr. Guislain en de Bijlokesite (met o.m. STAM/Gent Cultuurstad, Bijloke Muziekcentrum en KASK).

Het werk *Painting China Now* (2007) ontstond ook hier weer als een onderzoek van machtsconcepten en symbolen. Opnieuw wordt het fenomeen van de actuele kunst en van het (commerciële) kunstgebeuren be vraagd. De steile opgang van de hedendaagse Chinese kunst is niet enkel in het internationale tentoonstellingscircuit maar ook op de kunstmarkt fenomenaal en bekoort kapitalen en verzamelaars (vgl. het Ullens Center for Contemporary Arts) van over de hele wereld.

Maar voor alles primeert de economische groei kracht van het communistische hyperkapitalisme dat vandaag van China de wereldspeler met de grootste economische potentie maakt. Communistisch China is ondernemend, in China kan alles worden gemaakt. Je kan er schilderijen bestellen en per koerier laten toesturen, je kan er laten

schilderen wat je maar wil. Naar een commercieel olieverfatelier in Xiamen mailden Brody & Paetau een dertigtal van het internet gedownloade foto's van gemartelde lichamen die ze vonden op een site van de Falun Gong, een sekte of religieuze beweging waar de Chinese overheid het niet zo op begrepen heeft.

De bijdrage van Brody & Paetau aan "Ziek. Tussen lichaam en geest.", refereert aan een ziektebeeld. Het is een ziekte van vele tijden en culturen, en nog lang niet bedwongen. De tentoongestelde symptomatiek is slechts oppervlakkig, het zijn geschilderde oppervlaktes, huiden met kleurnuances. Men noemt dat schilderijen: "These works, depicting instances of violence inflicted by the Chinese government upon their own citizens, are rendered with a breathtaking realism. Such masterful craft and handling of paint has become alien to the west, specifically our contemporary arts, provoking the artists to commission a professional Chinese craftsman to realize their paintings. The results are beautiful, seductive and desirable works whose motivation, through suggesting 'painterly qualities', is in fact to embody the realities of capitalist profit and political oppression in a painting.", aldus Brody en Paetau op hun website.

Over het tot stand komen van de schilderijen en van de beelden die ertoe hebben geleid kunnen weer vragen worden gesteld. Ze pogen te beantwoorden vergt deze antwoorden ook permanent te hercontextualiseren.

Piet Vanrobaeys

